

KPSS-ÖABT • 2023

SOSYAL BİLGİLER

TAMAMI ÇÖZÜMLÜ

SORU BANKASI

PEGEM AKADEMİ

Tarih: Komisyon
Coğrafya: Komisyon
Siyaset Bilimi Diğer Sosyal Bilim Alanları ve Alan Eğitimi: Komisyon

ÖABT SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLİĞİ
TAMAMI ÇÖZÜMLÜ SORU BANKASI

ISBN 978-0-2022-0040-8

Kitapta yer alan bölümlerin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© Pegem Akademi

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten uluslararası akademik bir yayınevidir. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan WorldCat ve ayrıca Türkiye'de kurulan Turcademy.com tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

12. Baskı: Kasım 2022 Ankara

Proje-Yayın: Deniz Şahan
Dizgi-Grafik Tasarım: Tolga Durğun
Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Baskı: Lara Eğitim Matbaa Yayıncılık Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.
Ağaç Metal Kooperatifi 27. Cad. 1435. Sokak No. 30
Yenimahalle / Ankara
Tel: (0312) 395 83 42
Faks: (0312) 395 83 41
Yayıncı Sertifika No: 51818
Matbaa Sertifika No: 48000

İletişim

Shira Ticaret Merkezi, Macun Mahallesi 204 Cad.
No: 141/33, Yenimahalle/Ankara
Yayınevi: 0312 430 67 50
Dağıtım: 0312 434 54 24
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: pegem@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

Değerli Öğretmenlerimiz,

Bu kitap, Kamu Personel Seçme Sınavı (KPSS) SOSYAL BİLGİLER Öğretmenliği Alan Bilgisi Testi (ÖABT-SOSYAL BİLGİLER) ve Alan Eğitimi kapsamındaki soruları çözmek için gerekli bilgi, beceri ve teknikleri edinmenize ve soruları kolaylıkla çözebilmenize katkı sağlayacaktır.

Kitabın hazırlık aşamasında, sınav kapsamındaki temel alanlarda kapsamlı alanyazın taraması yapılmış, bu kitabın gerek ÖABT’de gerekse gelecekteki meslek hayatınızda ihtiyacınızı maksimum derecede karşılayacak şekilde olması hedeflenmiştir.

Sosyal Bilgiler Tarih, Coğrafya, Siyaset Bilimi-Diğer Sosyal Bilim Alanları ve Alan Eğitimi bölümlerinden oluşan kitabımız detaylı, güncel ve anlaşılır bir dilde yazılan çözümlü anlatımları ve açıklamaları ile bu özgün sorular, ÖABT’de çıkacak sorularla konu ve tarz itibarıyla birebir örtüşmektedir. Ayrıca kitabımızda, testlerin karışık değil de konu başlıklarıyla ayrı ayrı verilmiş olması, hangi konuda eksikliğiniz olduğunu görmenizi ve konu anlatımlı kitabımıza başvurarak bu eksikliklerinizi tamamlamanızı sağlayacak ve size yol gösterecektir.

Yoğun bir araştırma ve çalışma süreci ile hazırlanmış olan bu kitapla ilgili görüşlerinizi ve önerilerinizi bizimle **pegem@pegem.net** aracılığı ile ya da **0538 594 92 40** numaralı telefona WhatsApp üzerinden iletmeniz yeterli olacaktır.

Geleceğimizi güvenle emanet ettiğimiz siz değerli öğretmenlerimizin hizmet öncesi ve hizmet içi eğitimlerinde katkıda bulunabilmek ümidiyle...

Pegem Akademi

TARİH

Tarih Metodu	1
Eski Çağ Tarihi	26
İslamiyet Öncesi Türk Tarihi	67
İslam Tarihi	97
Türk-İslam Tarih	121
Osmanlı Tarihi Beylikten Devlete	157
Dünya Gücü: Osmanlı Devleti (1453 - 1600)	167
Osmanlı Devleti Kültür ve Uygarlık Tarihi	177
Arayış Yılları (XVII. Yüzyıl)	197
XVIII. Yüzyılda Değişim ve Diplomasi	207
Osmanlı Tarihi - En Uzun Yüzyıl	217
Osmanlı Devleti'nde Yenileşme Hareketleri	227
XX. Yüzyıl Başlarında Osmanlı Devleti	242
Osmanlı Tarihi	252
Türkiye Cumhuriyeti Tarihi Kurtuluş Savaşı'nın Hazırlık Dönemi	262
Kurtuluş Savaşı Dönemi	273
Atatürk Dönemi Dış Politika	289
Atatürk Dönemi İç Olaylar	299
Atatürk İlke ve İnkılapları	309
Orta Çağ'dan 20. Yüzyıl'a Dünya Tarihi	324
20. Yüzyıl Türk ve Dünya Tarihi	369

COĞRAFYA

Genel Fiziki Coğrafya - Evren ve Güneş Sistemi	399
Dünya'nın Şekli ve Hareketleri	402
Kartografya (Harita Bilgisi)	408
Matematik (Mutlak) ve Özel (Görelî) Konum	413
Yerin Yapısı ve İç Kuvvetler	417
Yeryüzünü Şekillendiren Dış Kuvvetler	426
İç ve Dış Kuvvetler	441
Atmosfer ve Sıcaklık	453
Basınç ve Rüzgârlar	461
Nem ve Yağış	470
Büyük İklim Tipleri	478
Dünya'nın Su, Toprak ve Bitki Varlığı	508
Genel Beşeri Coğrafya	512

Genel Ekonomik Coğrafya	520
Siyasi Coğrafya.....	532
Dünyadaki Başlıca Örgütler	537
Ülkeler Coğrafyası	542
Türkiye Fiziki Coğrafyası - Türkiye'nin Konumu ve Sonuçları	550
Türkiye'nin Yeryüzü Şekilleri.....	555
Türkiye'nin İklimi	560
Türkiye'de Su, Toprak, Bitki.....	566
Türkiye Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası - Türkiye'de Nüfus ve Yerleşme	575
Türkiye'nin Ekonomik Coğrafyası.....	580
Türkiye'de Tarım	585
Türkiye'de Madenler-Enerji Kaynakları-Sanayi	590
Türkiye'de Ulaşım-Turizm-Ticaret	595

SİYASET BİLİMİ VE DİĞER SOSYAL BİLİM ALANLARI

Siyaset Bilimi.....	602
Sosyal Bilgilerin Temelleri	614
Karma Test.....	685
Bilim, Teknoloji ve Toplum	689
Sosyal Antropoloji ve Medeniyet Tarihi	709

ALAN EĞİTİMİ

Test I - 8.....	737
Cevap Anahtarı.....	787

TEST I

1. Tarih biliminin gelişmesi için sosyoloji, ekonomi, psikoloji vb. yardımcı bilimlerle işbirliğini öneren "Annales d'histoire économique et sociale" dergisinde faaliyetlerini sürdüren tarih bilim insanları arasında aşağıdakilerden hangisi bulunur?

A) Marc Bloch
B) Voltaire
C) Machiavelli
D) Edgar H. Carr
E) Emile Durkheim

2. İlk defa eski Yunan'da ortaya çıkmış tarih yazım türüdür. Dilden dile aktarılan hatıralar, zamanla "epos" adı verilen şiirler şeklinde söylenmeye başlanmıştır. Bu şiirler, logograflar tarafından düzyazıya çevrilmiştir.

Tanımı verilen tarih yazım türü aşağıdakilerden hangisidir?

A) Şe'ni tarih
B) Kronik tarih
C) Hikâyeci tarih
D) Araştırmacı tarih
E) Sosyal tarih

3. Eski Yunanlı tarihçi Polybios (MÖ 20-MS 120): Kartacalılar ile Romalılar arasındaki savaşları incelerken, her iki devletin siyasi sistemlerine vurgu yaparak, Kartacalıların yenilgi sebeplerini ortaya koymaya çalışmıştır. Polybios, tarihi "devlet" merkezli olarak yazmıştır.

Polybios'un yazımına öncülük ettiği tarih yazıcılığı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Öğretici tarih
B) Rivayetçi tarih
C) Araştırmacı tarih
D) Kronik tarih
E) Sosyal tarih

4. Milletler kendi değerlerini, millî duygularını yeni nesillere kazandırmak amacıyla öğretici tarih yazımını öne çıkartmışlardır. Bu tür tarih yazımında kişiler, dinî ve millî değerler yüceltilir.

Öğretici tarih yazımına örnek eserler arasında aşağıdakilerden hangisi bulunmaz?

A) Siyer
B) Süleymanname
C) Gazavatname
D) Selimname
E) Fütüvvetname

5.

- I. Tarihi bir olayı incelerken, gerçeğe "neden-nasıl" sorularını sorarak uğraşmaya çalışmıştır.
II. Ortaya koyduğu yazım anlayışıyla modern tarih yazımında da etkili olmuştur.
III. İspanya'da ve Kuzey Afrika'da yaşamış, "Kitabu'l-İber (İbretler Kitabı)" ve "Mukaddime" adlı eserleriyle ünlüdür.

Özellikleri verilen sosyal bilim insanı aşağıdakilerden hangisidir?

A) İbn Rüşd B) Ravendi C) Kindi
D) İbni Haldun E) Er Razi

6. Arkeolojik alanlarda höyük katlarını inceleyerek tarihe yardımcı sosyal bilim aşağıdakilerden hangisidir?

A) Onomastik B) Metroloji C) Stratigrafi
D) Ekoloji E) Meskukat

7. Tarihte geçmiş döneme ait bir metni değiştirmeden kendi yazıldığı alfabeden başka alfabeye çevirmeye verilen isim aşağıdakilerden hangisidir?

A) Transfer
B) Tercüme
C) Mütercim
D) Transkript
E) Müstensih

8. Osmanlı tarihinde "Ensab Cetvelleri"ni inceleyerek tarihe yardımcı olan sosyal bilim dalı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Hidronimi
- B) Şecere
- C) Sicilografi
- D) Arkeometri
- E) Heraldik

9. Osmanlı Devleti'nde ilk çıkartılan ve Türkçe-Arapça yayın yapan gazete aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Muhbir
- B) Takvim-i Vekayi
- C) Ceride-i Havadis
- D) Vak'a-i Mısıriyye
- E) Tercüman-ı Hakikat

10. Her yıl devlet veya özel kurumlar tarafından yayımlanan yıllıklarda, o yılki devlet görevlilerinin bilgilerine ve kurumlar hakkındaki temel bilgilere ulaşmak mümkündür.

Aşağıdakilerden hangisi Osmanlı Devleti'nde tanımı verilen eser türüdür?

- A) Münşeat Mecmuası
- B) Salname
- C) Müverrih
- D) Surname
- E) Layiha

11. Arap alfabesiyle, sağdan sola yatık olarak yazılan ve harflerin kuyruklarının uzun tutulduğu yazı türüdür.

Genelde şeyhülislamın ve ona bağlı kurum ve kişilerin kullandığı bu yazı türü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Rika
- B) Nesih
- C) Talik
- D) Siyakat
- E) Tevki

12. İnsanlık tarihinin bilinen ilk tarih eserini yazan kişi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Polybius
- B) Tukidides
- C) Strabon
- D) Herodotos
- E) Hekataios

13. Aşağıdakilerden hangisi Türk tarihi hakkında araştırma yapan bir kişinin kullanabileceği sözlük türü eserlerinden değildir?

- A) Codex Cumanicus
- B) Divân-ı Lugati't-Türk
- C) Muhakemetü'l-Lugateyn
- D) İbni Mühennâ Lûgati
- E) Mu'cemu'l-Buldân

14. Orta Çağ İslam Dünyası'nda resmi ya da özel belgelerin suretlerinin toplandığı eserlere verilen isim aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Münşi
- B) Münşeat
- C) Müste'men
- D) Tevki
- E) Düstur

15. İslam tarih yazıcılığının Anadolu'daki ilk temsilcisi olarak kabul edilen Ravendi; "*Râhat-üs-Sudûr ve Âyet-üs-Sûrûr*" isimli islam tarih eserini aşağıdaki Selçuklu hükümdarlarından hangisine sunmuştur?

- A) Rükneddin Süleyman Şah
- B) Alaaddin Keykubat
- C) I. Gıyaseddin Keyhüsrev
- D) II. Kılıçarslan
- E) İzzettin Keykavus

16. Aşağıdakilerden hangisi Türk devlet teşkilatı, ahlak ve idare ile ilgili kaynakların yazarlarından biri değildir?

- A) Nizamü'l Mülk
- B) Yusuf Has Hacip
- C) Ebû Nasr Fârâbi
- D) İbrahim Müteferrika
- E) İbni Bibi

17. Osmanlı Devleti'nde, memur kadrosu ihdas edilerek bu kadroya atanan şehnameci ve vakanüvisler ile tarih yazıcılığı yapılmıştır.

Aşağıdaki seçeneklerden hangisinde ilk şehnameci ve vakanüvis birlikte verilmiştir?

- A) Arifi Fethullah Çelebi – Mustafa Naima
- B) Taşköprülüzade Ahmet – İbrahim Peçevi
- C) Feridun Ahmet – Ahmet Cevdet Paşa
- D) Raşid Mehmet – Sami Şakir Subhi
- E) Süleyman İzzi – Mustafa Naima

18. Ahmet Cevdet Paşa, Osmanlı Devleti'nde hukuk ve tarih alanında çalışmalar yapmış bir bilim kültür insanıdır.

Aşağıdakilerden hangisi Ahmet Cevdet Paşa tarafından yazılmış eserlerden değildir?

- A) Tezakir
- B) Maruzat
- C) Tarih-i Cevdet
- D) Kısâs-ı Enbiyâ ve Tevârih-i Hulefâ
- E) Netayic ül-Vukuat

19. Padişah çocuklarının doğum, sünnet ve düğün törenlerini anlatan edebî ve tarihî eserlere verilen isim aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Surre Alayı
- B) Surname
- C) Sicilli Kavanini
- D) Menakıbname
- E) Tezkire

20. Aşağıdaki tarihe yardımcı bilim dalları ve araştırma alanları hakkındaki eşleştirmelerden hangisi yanlıştır?

- A) Diplomatik - Belge bilimi
- B) Meskukat - Para bilimi
- C) Kronoloji - Takvim bilimi
- D) Heraldik - Mühür bilimi
- E) Şecere - Soy kütüğü bilimi

ÇÖZÜMLER

1. Annales Okulu olarak da tanımlanan tarih yazım ekolü I. Dünya Savaşı'ndan sonra ortaya çıkmıştır. Sorun odaklı olan, diğer bilimlerle iş birliğini öngören bu ekolün önemli temsilcileri arasında; Lucien Febvre, Fernand Braudel, Marc Bloch, Georges Duby, Jacques Le Goff ve Emmanuel Le Roy Ladurie bulunur. Annales Okulu'nun Türkiye'deki başlıca temsilcileri arasında; Halil İnalcık, Ömer Lütfi Barkan, Fuat Köprülü, Mustafa Akdağ bulunur.

Cevap A

2. Özellikleri verilen tarih yazım türü "hikâyeci tarih"tir. Bu türde sebep-sonuç ilişkisi gözetilmez. Efsaneler ve masal tipi anlatım vardır. Önemli temsilcileri arasında Herodot (Tarihin babası, Historia adlı eseriyle ünlü) ve Hekataios bulunur.

Cevap C

3. Devletlerin siyasi düzenlerini inceleme, olayları sebep-sonuç ilişkisi gözeterek aktarma "öğretici" (pragmatik, şe'ni) tarih yazıcılığının özelliklerindendir. Soruda siyasi düzen vurgusu ve yenilgi sebeplerini ortaya konulması "Hikayeci Tarih" anlayışının da özelliklerini ortaya koymaktadır.

Cevap A

4. Öğretici tarih yazımının özellikleri şunlardır; toplumda birlik beraberlik ve millî duygularını geliştirir; kahramanlık duygusu öne çıkartılır.

Fütüvvetname: Lonca teşkilatında uyulacak kuralları gösterir belgedir. Öğretici tarih anlayışına uygun bir yazım türü değildir.

Siyer: Hz. Muhammet'in hayatı

Megazi: Hz. Muhammet'in savaşları.

Süleymanname: Kanuni Sultan Süleyman'ın savaşlarını anlatan eserlerdir.

Selimname: Yavuz Sultan Selim'in seferlerini anlatan eserlerdir.

Gazavatname: İslam toplumlarının yaptığı dinî ve millî nitelikteki savaşları anlatır.

Cevap E

5. Soruda özellikleri verilen sosyal bilimci İbni Haldun'dur. İbni Haldun, "sosyoloji" biliminin kurucusu olarak kabul edilir ve olayların eleştirel yönden incelemesini de yapması sebebiyle tarih yazımına da bilimsel bir nitelik kazandırdığı ifade edilir.

Cevap D

6. Arkeolojik alanlarda höyük katlarını inceleyerek tarihe yardımcı sosyal bilim "stratigrafi"dir.

Onomastik: İsim bilimi

Metroloji: Ölçü bilimi

Ekoloji: Çevre bilimi

Meskukat: Para bilimi

Cevap C

7. Tarihte geçmiş döneme ait bir metni değiştirmeden kendi yazıldığı alfabeden başka alfabeye çevirmeye verilen isim "transkript"tir.

Transfer: "Geçme", bir yerden başka bir yere gitme anlamındadır.

Tercüme: Dil yönünden çeviri yapmadır.

Mütercim: Bir dilden başka bir dile çeviri yapan kişidir.

Müstensih: Bir eseri el yazması yoluyla çoğaltan kişidir.

Cevap D

8. Osmanlı tarihinde "Ensab Cetvelleri"ni inceleyerek tarihe yardımcı olan sosyal bilim dalı "şecere"dir.

Hidronimi: Su, nehir, göl adları bilimi.

Sicilografi: Mühür bilimi.

Arkeometri: Arkeolojik buluntuların tarihlendirilmesi.

Heraldik: Arma bilimi.

Cevap B

9. Osmanlı Devleti'nde ilk çıkartılan ve Türkçe-Arapça yayın yapan gazete Vak'a-i Mısıriyye'dir. Bu gazete, Kavalalı Mehmet Ali Paşa tarafından Mısır'da çıkartılmıştır.

Cevap D